

Nieuw in Nederland: de Groene aardslak *Limacus maculatus* (Kaleniczenko, 1851)

Ward Langerhaert & Kees Margry

New to the Netherlands: the Green cellar slug *Limacus maculatus* (Kaleniczenko, 1851)

Summary. In November 2020, slugs of the genus *Limacus* were found in a garden in Eindhoven (the Netherlands). Anatomical research revealed that this was the first confirmed discovery of the Green cellar slug *Limacus maculatus* (Kaleniczenko, 1851) in the Netherlands. This article explains the differences between *Limacus maculatus* and *L. flavus* and adds some remarks on its distribution in the Netherlands.

Welke aardslak?

In november 2020 plaatste Peter van de Haar foto's op Waarneming.nl van naaktslakken die gedetermineerd waren als de Lichte aardslak *Limacus flavus* (Linnaeus, 1758). De slakken waren gevonden in zijn achtertuin in Eindhoven. De eerste auteur twijfelde aan de determinatie en legde zijn vermoedens voor op sociale media waar Volrath Wiese zich erbij aansloot dat ze inderdaad meer leken op *Limacus maculatus* (Kaleniczenko, 1851) en dat daarom nader anatomisch onderzoek gewenst was. Daarop zijn enkele exemplaren uit Eindhoven onderzocht door Kees Margry en kon worden bevestigd dat het *Limacus maculatus* betrof. Als Nederlandse naam werd 'Groene aardslak' voorgesteld (Langerhaert *et al.*, 2021).

Er is de afgelopen decennia verwarring geweest over de juiste wetenschappelijke naamgeving. De soort is in verschillende genera ondergebracht en destijds, om een junior synoniem te voorkomen, bij het geslacht *Limax* ook opgenomen als *L. ecarinatus* Boettger, 1881 (zie bijvoorbeeld Welter-Schultes, 2012). Door een uitspraak van de International Commission on Zoological Nomenclature (2016) is de naam *Limacus maculatus* nu gangbaar.

Twee soorten *Limacus*

De nu in Nederland voorkomende Lichte en Groene aardslak hebben veel van elkaar weg (fig. 1, 2). Beide soorten hebben blauwgrijze tentakels en een gevlekt uiterlijk. In Rowson *et al.* (2014) worden de kenmerken van beide soorten in figuren weergegeven. In tabel 1 zijn alleen de kenmerken overgenomen waarbij verschillen gezien kunnen worden. Zelfs dan is er nog steeds overlap mogelijk in bepaalde kenmerken. Vaak overheerst de kleur geel in beide soorten maar er is sprake van

aanzienlijke variatie. In Wiese (2014) en Jansen (2015) zijn bijvoorbeeld heel lichte exemplaren van *L. flavus* afgebeeld (fig. 3). Het exemplaar uit Boxtel (fig. 2) is veel donkerder, met een oranje gloed aan de rand van de voet. De Nederlandse namen geven wel een algemeen verschil aan, maar helpen beslist niet altijd bij het onderscheiden van de soorten.

Bij twijfelgevallen geeft dissectie de doorslag. Bij de Groene aardslak zit de bursa copulatrix vast bij de basis van de penis (fig. 4), bij de Lichte aardslak zit de aanhechting van deze bursa aan de vagina (fig. 5, 6).

Verspreiding

Hoewel de determinatie van de Groene aardslak voor Nederland pas dit jaar is bevestigd, zijn er verschillende waarnemingen die doen vermoeden dat de soort al langer in Nederland gevestigd is. Peter van de Haar had in zijn archief nog een foto uit 2015 van een aardslak die in zijn meterkast aan het eind van een slijmspoor was aangetroffen. Ook bij dit exemplaar lijkt het om een Groene aardslak te gaan.

Op Waarneming.nl en Inaturalist.org zijn verschillende foto's geplaatst van exemplaren die als *L. flavus* zijn opgenomen maar waarbij twijfel bestaat over de determinatie. In dergelijke gevallen is het maar de vraag of er aan de hand van die foto's nog een definitieve determinatie mogelijk is. Dit is ook het geval voor Waarnemingen.be, waar de Groene aardslak nog nooit als zodanig gemeld is.

Ben Rowson (persoonlijke mededeling) kwam nog met een vermelding van de Groene aardslak die op 6 april 2021 op potten met lavendelplanten vanuit Nederland aankwam in Radcliffe, Lancashire, Engeland. De vraag is in hoeverre deze soort al lan-

Tabel 1. De belangrijkste verschillen tussen de Groene aardslak *Limacus maculatus* en de Lichte aardslak *L. flavus* naar Rowson *et al.* (2014)

	<i>Limacus flavus</i> (Linnaeus, 1758) Lichte aardslak	<i>Limacus maculatus</i> (Kaleniczenko, 1851) Groene aardslak
Kleur:	geel-groen tot geel-bruin. Kleur vaak warmer en soms bleker	bleek okerkleurig, groen, grijs of donker
Patroon op lichaam:	mantel en lijf gevlekt. Lichte streep over de kiel van de staart tot aan de mantel	mantel en lijf zwaar gevlekt. Geen lichte streep over de kiel, behalve bij jonge dieren tot 2 cm
Tuberkels:	klein en fijn	groot en grof
Vorm van staart:	geleidelijk spits toelopend	meer abrupt naar een punt toelopend
Slijm van voetzool en lichaam:	gewoonlijk licht geel	kleurloos, geel of oranje
Genitaliën:	aanhechting bursa copulatrix aan vagina	aanhechting bursa copulatrix aan basis van de penis
Habitat:	cultuurvolger; in en rond gebouwen	cultuurvolger maar ook in bossen

Fig. 1. De Groene aardslak *Limacus maculatus* uit Eindhoven. Maatstreek is 20 mm. Foto: Ingrid Margry-Moonen.

ger rondkruip in de Nederlandse plantenhandel. Imogen Cavadino (persoonlijke mededeling) tipte ons dat op Twitter ook een bericht is verschenen van Jennifer Shelton, die in juli 2020 een naaktslak vond op tomaten uit Nederland. De bijgesloten foto laat een naaktslak zien die alle kenmerken van een Groene aardslak heeft (@jenmgshe #invasivespecies).

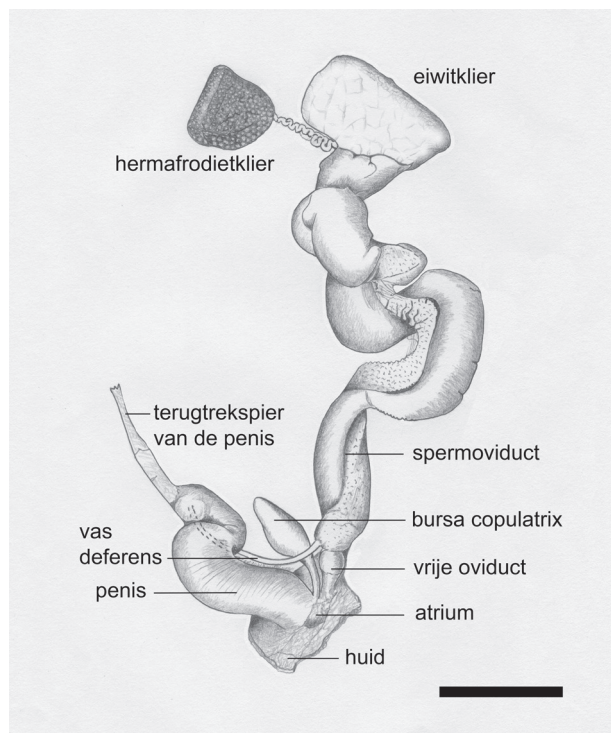
Volgens Volrath Wiese (persoonlijke mededeling) is de Groene aardslak bezig aan een opmars in Europa. Het blijft de moeite waard om beide *Limacus* soorten te registreren. De Lichte aardslak is als zeldzaam opgenomen in de Rode Lijst maar het vermoeden is dat die soort door een verborgen levenswijze minder vaak gevonden wordt (Margry, 2011). Meer waarnemingen zullen in beeld moeten brengen hoe het met het voorkomen van beide soorten is gesteld en hoe de verwachte opmars van de Groene aardslak gaat verlopen. Overigens staan beide soorten *Limacus* niet bekend als schadelijk. Ze leven voorna-

Fig. 2. De Lichte aardslak *Limacus flavus* uit Boxtel. Maatstreek is 20 mm. Foto: Ingrid Margry-Moonen.

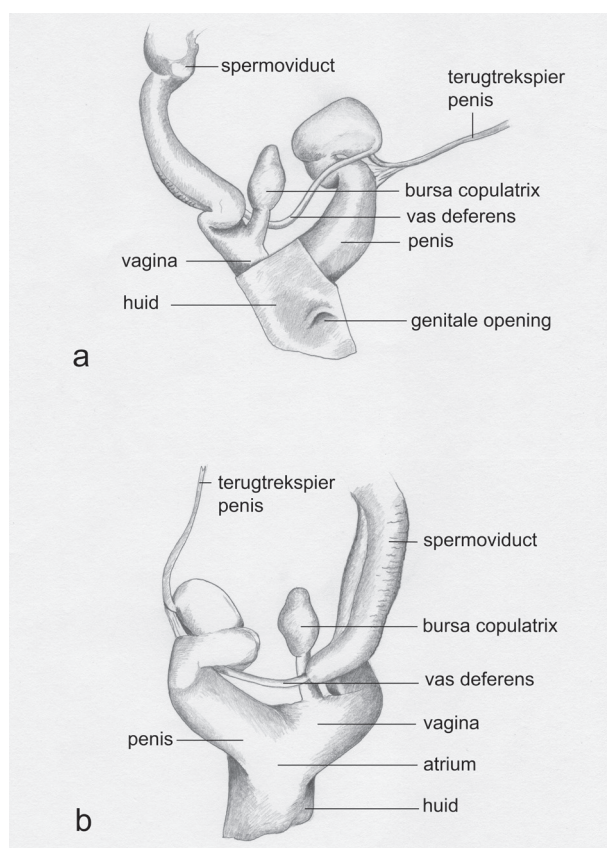
Fig. 3. De Lichte aardslak *Limacus flavus*. Foto: Herman Roode (†). Uit: Veldgids slakken en mossels (Jansen, 2015).

Fig. 4. De genitalia van de Groene aardslak *Limacus maculatus* waarop de aanhechting van de bursa copulatrix aan de basis van de penis zichtbaar is. Maatstreek is 5 mm. Tekening: Kees Margry.

Fig. 5. Uitgeprepareerde genitalia van de Lichte aardslak *Limacus flavus*. Maatstreek is 10 mm. Foto: Ingrid Margry-Moonen.

Fig. 6a, b. Deel van de genitalia van de Lichte aardslak *Limacus flavus* waarop de aanhechting van de bursa copulatrix aan vagina van twee kanten zichtbaar is. Tekening: Kees Margry.

melijk van algen, schimmels en organisch afval, maar kunnen zich ook vergrijpen aan voorraden zoals voer voor huisdieren (Rowson *et al.*, 2014).

Dankwoord

Dank aan Volrath Wiese voor zijn feedback op de eerste waarneming en aan Ben Rowson en Imogen Cavadino voor het doorgeven van de uit Nederland afkomstige vondsten in Engeland. Ook dank aan de KNNV-uitgeverij om de foto's uit de Veldgids van Bert Jansen (2015) te mogen gebruiken. Tot slot willen we Ingrid Margry-Moonen bedanken voor het maken van de overige foto's.

Geraadpleegde bronnen

- INTERNATIONAL COMMISSION ON ZOOLOGICAL NOMENCLATURE, 2016. Opinion 2375 (Case 3639). *Krynickyllus maculatus* Kaleniczenko, 1851 (currently *Limax maculatus*: Gastropoda, Stylommatophora, Limacidae): specific name conserved. – The Bulletin of Zoological Nomenclature 73(1): 61-62.
- INATURALIST.ORG. <https://www.inaturalist.org/>.
- JANSEN, E.A., 2015. Veldgids slakken en mossels - land en zoetwater. – KNNV Uitgeverij, Zeist.
- LANGERAERT, W., P.G. VAN DE HAAR & C.J.P.J. MARGRY, 2021. The green cellar slug *Limacus maculatus* (Kaleniczenko, 1851) (Gastropoda, Pulmonata, Limacidae) new for the Netherlands. – Basteria 85(1): 6-12.
- MARGRY, C.J.P.J., 2011. Vondst van een lichte aardslak *Limacus flavus* (Linnaeus, 1758) in Boxtel; een zeldzame naaktslak of een algemene nachtbraker? – Spirula 382: 109-111.
- ROWSON, B., J. TURNER, R. ANDERSON & B. SYMONDSON, 2014. Slugs of Britain & Ireland. Identification, understanding and control. – FSC Publications, Telford.
- WAARNEMING.NL. <https://waarneming.nl/>.
- WAARNEMINGEN.BE. <https://waarnemingen.be/>.
- WELTER-SCHULTES, F.W., 2012. European non-marine molluscs, a guide for species identification. – Planet Poster Editions, Göttingen.
- WIESE, V., 2014. Die Landschnecken Deutschlands. Finden - Erkennen - Bestimmen. – Quelle & Meyer Verlag, Wiebelsheim.

Adressen van de auteurs

langeriaert.ward@gmail.com
margry@home.nl

Oproep: secretaris gezocht

In april 2021 zat de bestuurstermijn van Sylvia van Leeuwen er op. Hannco Bakker heeft voorlopig de secretarisrol op zich genomen, maar eind dit jaar verloopt ook zijn bestuurstermijn. Vandaar dat wij op zoek zijn naar een nieuwe secretaris. Het takenpakket van de nieuwe secretaris zal aanzienlijk kleiner zijn dan dat van Sylvia en hoofdzakelijk bestaan uit het samenstellen van de ALV-stukken, het bundelen van de bestuursberichten voor Spirula, het zorgen voor inkomende en uitgaande post en de beantwoording van vragen die bij het secretariaat binnenkomen, bijvoorbeeld vragen van burgers en media via de website. Als je zelf het antwoord niet weet, is er altijd wel iemand anders in de NMV die de vraag kan beantwoorden. Het is daarom een voordeel als je al wat mensen in de NMV kent, maar dat is ook te leren. Wat niet tot de taak van de secretaris behoort, zijn het maken van de digitale nieuwsbrief (dat blijft Sylvia zelf doen), het bijhouden van de ledenadministratie (die is overgenomen door Kees Margry), en het notuleren van de bestuursvergaderingen (dat gebeurt bij toerbeurt). Als u meer wilt weten over dit werk, neem dan contact op met Hannco Bakker. Als bestuurslid kun je meedenken over de koers en de activiteiten van de vereniging en/of help je mee bij het organiseren ervan. De taken worden in onderling overleg verdeeld. Het is een leuke manier om de NMV van binnenuit te leren kennen. Heeft u interesse, neem dan contact op met Hannco Bakker (NMV-secretaris@spirula.nl) of met Theo Kemperman (email kemperman@me.com). Alvast bedankt.

Namens het bestuur, Freek van der Kruk